

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 106 | 27 Haziran-3 Temmuz 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 108 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

28 Haziran: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 2016 yılındaki darbe girişiminin ardından 50 hakim ve savcının tutuklanmasıyla ilgili bir dosyada tutukluluğun makul şüpheden yoksun olduğu gerekçesiyle Türkiye'yi mahkum etti.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

30 Haziran: Bir Diyarbakır mahkemesi, 2017 yılındaki Nevruz kutlamaları sırasında üniversite öğrencisi Kemal Kurkut'un polis tarafından vurularak öldürülmesini fotoğraflayan foto muhabir Abdurrahman Gök'ü terör örgütü propagandası suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

3 Temmuz: Van'da göçmenleri taşıyan ve dur ihtarına uymadığı açıklanan bir araca jandarmalar tarafından ateş açılması sonucu içeride bulunan 4 yaşındaki bir çocuğun öldüğü ve 12 kişinin yaralandığı duyuruldu.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

30 Haziran: S.O. adlı bir kişinin İzmir havalimanında kendini istihbarat görevlisi olarak tanıtan bir grup tarafından kaçırıldığı, resmi olmayan bir şekilde ve işkence altında sorgulandığı, bu sırada ajanlık dayatmasına maruz kaldığı duyuruldu. S.O. daha sonra havalimanı yakınlarında bir köye bırakıldı.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

27 Haziran: Osmaniye'de polis, hükümete muhalif bir grup tarafından düzenlenen bir protestoya müdahale ederek grup üyesi 30 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişilerden ikisi 28 Haziran günü çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

27 Haziran: İstanbul'da polis, Almanya konsoloslugu önünde düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek bir kişiyi gözaltına aldı.

30 Haziran: İstanbul'da polis, hasta mahkumların durumuyla ilgili olarak bir adliye binası önünde düzenlenen bir nöbet gösterisine müdahale ederek bir kişiyi gözaltına aldı.

30 Haziran: Kocaeli'de polis, HDP tarafından açılan bir standta müdahale ederek 6 parti üyesini geçici olarak gözaltına aldı.

1 Temmuz: İstanbul'da polis, açlık grevindeki bazı mahkumlarla ilgili olarak düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek iki kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

2 Temmuz: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

3 Temmuz: Ankara'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir kongrede atılan sloganlar nedeniyle beş kişiyi gözaltına aldı.

3 Temmuz: Eskişehir'de polis, bir LGBT onur yürüyüşüne müdahale ederek 12 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

27 Haziran: Aydın'da polis, bir düğünde Kürtçe olarak şarkı söylediği gerekçesiyle Veysi Belketin adlı bir müzisyeni terör örgütü propagandası yapma suçlamasıyla gözaltına aldı.

27 Haziran: Bir Tekirdağ mahkemesi, cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla daha önce gözaltına alınan iki kişinin tutuklanmasına hükmetti.

27 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, bir demiryolu inşaatıyla ilgili yolsuzluk iddiaları içeren bir köşe yazısına erişim engeli getirdi.

27 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, bir eski futbolcunun şu an iktidar partisi milletvekili olan bir eski takım arkadaşıyla olan hatırasına ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

27 Haziran: Muğla'da bir kaymakamlık, bir kadın hakları grubu tarafından organize edilen bir belgesel gösterimini yasakladı.

28 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, Nazife Başkan isimli bir kişiyi sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

28 Haziran: Bir Adana mahkemesi, hükümete yakın bir holdingin yöneticisinin adının karıştığı sahtecilik ve kaçakçılık iddiaları içeren üç habere erişim engeli getirdi.

28 Haziran: Bir Konya mahkemesi, bir üniversite profesörünün depremler ile zinanın yasallaşması ve çocuk evliliklerinin yasaklanması arasında bağ kuran sözlerine ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

29 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, cumhurbaşkanının avukatlarından birinin bir iş adamını tehdit ettiğine ilişkin bir habere erişim engeli getirdi.

29 Haziran: Bir İstanbul mahkemesi, cumhurbaşkanının eski avukatının adının karıştığı bazı iddialara ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

29 Haziran: İstanbul savcıları, İçişleri Bakanı'nın şikayeti üzerine gazeteci Uğur Dündar tarafından atılan bazı tweetler hakkında soruşturma başlattı.

29 Haziran: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), bir mafya liderinin İçişleri Bakanı hakkındaki açıklamalarını yayınladıkları gerekçesiyle iki televizyon kanalına para cezası verdi. RTÜK ayrıca iki televizyon ve bir radyo kanalına başka gerekçelerle para cezaları verdi.

30 Haziran: Bir Diyarbakır mahkemesi, 2017 yılındaki Nevruz kutlamaları sırasında üniversite öğrencisi Kemal Kurkut'un polis tarafından vurularak öldürülmesini fotoğraflayan foto muhabir Abdurrahman Gök'ü terör örgütü propagandası suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

30 Haziran: Bir Ankara mahkemesi, uluslararası haber siteleri VOA ve Deutsche Welle'in Türkçe versiyonlarına erişim engeli getirdi.

1 Temmuz: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayın yapan Etkin haber ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirdi.

3 Temmuz: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), bütün televizyon kanallarıyla irtibata geçerek, LGBT aktivisti müzisyen Mabel Matiz tarafından çıkarılan bir müzik klibini yayınlamamaları yönünde uyarıda bulundu.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

28 Haziran: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 2016 yılındaki darbe girişiminin ardından 50 hakim ve savcının tutuklanmasıyla ilgili bir dosyada tutukluluğun makul şüpheden yoksun olduğu gerekçesiyle Türkiye'yi mahkum etti.

KÜRT AZINLIK

27 Haziran: Adana'da polis, aralarında HDP üye ve yöneticilerinin de bulunduğu 36 kişiyi gözaltına aldı.

27 Haziran: Aydın'da polis, bir düğünde Kürtçe olarak şarkı söylediği gerekçesiyle Veysi Belketin adlı bir müzisyeni terör örgütü propagandası yapma suçlamasıyla gözaltına aldı.

28 Haziran: Bir Hatay mahkemesi, Menci Orman adlı bir kişiyi, Nevruz kutlamalarında sarı kırmızı ve yeşil renkli bir şal giyerek terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkum ederek hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

30 Haziran: Bir Diyarbakır mahkemesi, 2017 yılındaki Nevruz kutlamaları sırasında üniversite öğrencisi Kemal Kurkut'un polis tarafından vurularak öldürülmesini fotoğraflayan foto muhabir Abdurrahman Gök'ü terör örgütü propagandası suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

30 Haziran: Kocaeli'de polis, HDP tarafından açılan bir standta müdahale ederek 6 parti üyesini geçici olarak gözaltına aldı.

3 Temmuz: Ankara'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir kongrede atılan sloganlar nedeniyle beş kişiyi gözaltına aldı.

DİĞER AZINLIKLAR

3 Temmuz: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), bütün televizyon kanallarıyla irtibata geçerek, LGBT aktivisti müzisyen Mabel Matiz tarafından çıkarılan bir müzik klibini yayınlamamaları yönünde uyarıda bulundu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

27 Haziran: Medyada yer alan haberlerde, bir Samsun cezaevinin Furkan Kara adlı bir mahkumun hastane sevkini yedi aydır yapmadığı duyuruldu.

29 Haziran: Medyada yer alan haberlerde, bir Mersin cezaevinde mahkumlara verilen yemeklerin yeterli ve hijyenik olmadığı duyuruldu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

28 Haziran: Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA) tarafından yayımlanan verilere göre, 2021 yılında AB ülkelerinde iltica başvurusu yapan Türk vatandaşlarının sayısı bir önceki yıla göre yüzde 47 artış gösterdi.

1 Temmuz: Osmaniye'de jandarma güçleri, bir göçmen geri gönderme merkezinden kaçan 35 göçmenin üzerine

ateş açtı. Göçmenlerin yerel halkın linç girişimine maruz kaldığı ve olayda en az üç kişinin yaralandığı duyuruldu.

1 Temmuz: Göçmenlerin 781 mahallede ikamet kaydı yapması yetkili makamlar tarafından yasaklandı.

3 Temmuz: Van'da göçmenleri taşıyan ve dur ihtarına uymadığı açıklanan bir araca jandarmalar tarafından ateş açılması sonucu içeride bulunan 4 yaşındaki bir çocuğun öldüğü ve 12 kişinin yaralandığı duyuruldu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

27 Haziran: İstanbul'da gerçekleştirilen bir onur yürüyüşü sırasında gözaltına alınan bir kişinin maruz kaldığı polis şiddeti nedeniyle omzunun çıktığı ve söz konusu kişinin 20 dakika boyunca ters kelepçelenmiş halde bekletildiği duyuruldu.

27 Haziran: Adana'da polis, bir ev baskını sırasında iki kişiye fiziksel ve sözlü saldırıda bulundu.

27 Haziran: Bir Ağrı cezaevinde gardiyanlar Zülküf Kaya isimli bir mahkuma fiziksel saldırıda bulundu. Kaya daha sonra bir başka cezaevine iradesi dışında nakledildi.

30 Haziran: Siirt'te polis, Welat İnan isimli bir kişiye fiziksel saldırıda bulundu.

2 Temmuz: Yeni yayımlanan bir videoda, Adana'daki bir cezaevinde gardiyanların Şehmuz Emen adlı bir mahkuma işkence ettiği görüldü.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

29 Haziran: Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyelik başvuruları bağlamında Türkiye'nin desteğini temin etmek için bu ülkelerle yapılan bir anlaşma kapsamında bakanlığının 33 siyasi muhalifin iadesini talep edeceğini açıkladı.

KADIN HAKLARI

30 Haziran: Türkiye'nin İstanbul sözleşmesinden çekileceğinin açıklandığı Mart 2021'den bu yana, kadın cinayeti davalarında cinayet sanığı erkeklere verilen indirimli cezaların sayısında artış görüldüğü açıklandı.

3 Temmuz: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na göre Haziran ayında 31 kadın erkekler tarafından öldürüldü. Platformun duyurusuna göre ayrıca 22 kadın aynı dönemde şüpheli şekilde ölü bulundu.